

СЪЮЗЪТ НА ЮРИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ

// , " ЦЕНТРАЛЕН СЪВЕТ

1000Хофия, ул.Г., "Пиратска" № 7 тел.Уфакс: 0359-2987-83-90

e-mail: sub@sub.bg

41/22.06.2010 г.
М. Д. Димитров
кмет

Г О
Лу Г

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

НА СЪЮЗА НА ЮРИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ
ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 10 ОТ 2010 Г.
И КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 11 ОТ 2010 Г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 1 юни 2010 година Съюзът на юристите в България (СЮБ) е конституиран като заинтересована страна

(1) по конституционно дело № 10 от 2010 г., образувано по искане на президента на Република България за установяване противоконституционност на §8, т.2 и т.3 и §22, т.1 от ЗИД на Наказателно-процесуалния кодекс, публикуван в ДВ, бр. 32 от 2010 г. и установяване на несъответствието на тези разпоредби с международни договори, по които Република България е страна и

(2) по конституционно дело № 11 от 2010 г. по искане на 60 народни представители от 40-ото Народно събрание за установяване противоконституционност на §22, т.1 и §54, както и установяване несъответствие с международни договори, по които Република България е страна на §8, т.2 и т.3, §22, т.1 и §54 от ЗИД на Наказателно-процесуалния кодекс, публикуван в ДВ, бр. 32 от 2010 г.

Съюзът на юристите в България изразява следното становище:

1. По въпроса за резервния защитник исканията са основателни. В мотивировката на вносителите са изложени достатъчно убедителни съображения, че нововъведените правила противоречат на чл.6, ал.2, чл.30, ал.4, чл.31, ал.4, чл.56, чл.121, ал.1 и чл.122, ал.1 от

Конституцията на Република България. В добавка може да се търси несъответствие и с чл.121, ал.2. Щом е нарушено равенството между страните в наказателния процес и пълноценното осъществяване правото на защита, това поставя под съмнение също установяването на истината.

Имат своето основание също изводите за несъответствие на атакуваните правила с международни актове, по които Република България е страна. *Излишно е да ги преповтаряме в настоящите бележки.*

Оправдан е стремежът да се пресекат всякакви възможности за протакане на наказателни дела в съда поради неявяване на адвокати. Но редактирането на промяната в НПК не е сполучливо. Би трябвало резервният защитник да се осигурява със съгласието на обвиняемия. Това може да стане още когато обвиняемият си избере защитник, да посочи и негов заместник при неявяване. Процесуалните и организационните проблеми при такова заместване не е трудно да бъдат решени. Правото на защита е основно конституционно лично право за всеки български гражданин и не трябва да се осъществява в противоречие с неговата воля. Европейската конвенция за защита правата на човека изисква в чл.6, т.3, б.с обвиняемият „да се защитава лично или да ползва адвокат по свой избор“.

Ако със съгласие на обвиняемия веднъж е определен резервен защитник, но щом започне процесът се откаже от него с цел да отлага делото (при отсъствие на титуляря), това вече ще бъде злоупотреба с права. Да не забравяме, че чл.31, ал.4 от Конституцията предвижда, *per argumentum a contrario*, възможност да се ограничават правата му „надхвърлящи необходимото за осъществяване на правосъдието“.

2. По-детайлно би трябвало да се обсъди изменението на чл.177, ал.1 от НПК. Използването на специални разузнавателни средства в нашия наказателен процес е законно уредено. Широко се прилага в редица европейски и други страни. При съвременното ускорено развитие на информационните технологии, на новости в областта на химията, биологията, експерименталната психология и други области на човешкото познание, СРС ще навлизат още повече в правораздаването като признати от закона инструменти за разкриване и доказване на престъпления. Неоправдано е да се поставят изкуствени препятствия пред нормалния ход на това развитие. Разбира се, при осигурени гаранции срещу злоупотреба, срещу засягане правата на участниците в наказателния процес.

В състава на криминалния контингент вече участват високо квалифицирани извършители на сложна и трудна за разкриване престъпна дейност. Те с лекота ползват за противозаконните си посегателства постиженията на съвременната наука. Невъзможно е да им се противодейства с остарели процесуални оръжия.

С какво един автентичен видеозапис на реално извършено престъпление е по-слабо доказателство от писмен документ, който много по-лесно може да се подправи? По-големи ли са гаранциите за достоверност в показанията на явен свидетел пред свидетел с тайна самоличност? Наивно е да се робува на такива предубеждения.

Теорията на формалните доказателства е исторически осъдена и забравена. Всички доказателства, в тяхната съвкупност, еднакво подлежат на анализ и преценка от съдията. Следователно, няма основание да се твърди, че §22, т.1 от ЗИДНПК противоречи на чл.56 и чл. 121, ал. 1 и ал.2 от Конституцията.

Не е нарушен принципът на състезателността нито правото на защита за обвиняемия, защото той може да представи пред съда доказателства чрез които да бъдат оборени констатираните със СРС факти. А е абсурдно да се търси за участие и адвокат при използване на СРС. Още повече, че в такива случаи най-често има изискване за спешност или за продължително наблюдение, проследяване, прослушване и т.н.

Инициаторите за сезиране на Конституционния съд се позовават на несъответствия между посочените текстове от ЗИДНПК и Европейската конвенция за защита правата на човека, както и Международния пакт за граждански и политически права. Но никъде в тези документи не е предвидена забрана за ползване на СРС в наказателния процес. Достатъчно е обвиняемият да бъде информиран за съдържанието на тези доказателства, да има достатъчно време за подготовка на своята защита и да участва в разпита на анонимния свидетел (без да се интересува от тайната му самоличност) - чл.6, т.3, б.Б и бЛ от Европейската конвенция за защита правата на човека. Както в Конвенцията, така и в Международния пакт изрично се изтъква, че обвиняемият се ползва от своите права при условие да не се пречи на интересите на правосъдието.

3. Убедителни са доводите, че §54 от ЗИДНПК противоречи на конституционни норми. Глава двадесет и шеста (чл.368 и чл.369) на НПК няма причини да бъде отменена. Тези текстове осигуряват достатъчно възможности за обвинителната власт и всички разследващи органи да изпълнят безпрепятствено своите задължения. В тях е предвидено след двегодишния срок за досъдебно производство съдът да определи, по искане на обвиняемия, нов двумесечен срок за прокурора, който да внесе обвинителен акт или да предложи освобождаване на обвиняемия от наказателна отговорност с налагане на административно наказание или споразумение, или да прекрати наказателното производство. След като прокурорът изпълни тези указания, но съдът констатира съществени нарушения на процесуалните правила, делото му се връща отново с още един месец срок за окончателно решение от негова страна.

Както се вижда, органите на досъдебното производство не са притеснени от недостиг на време за работа. Наистина, има сложни дела по които е наложително да бъдат извършвани много процесуални действия, съществуват трудности при призоваването на свидетели, изчакването на експертизи, на съдебни поръчки от чужбина и т.н. Това е основната причина законодателят да приеме спорния §54 от ЗИДНПК. Но в същото време всички международни актове, по които Република България е страна, налагат наказателният процес да протича в разумни срокове.

Освен това Глава тридесет и трета на НПК предвижда възобновяване на наказателни дела по искане на прокуратурата, не само поради новооткрити обстоятелства, но и на всички основания по чл.422, ал.1, т.1-6 от НПК. Това е още една гаранция за установяване на обективната истина и справедливо крайно решение на съяя

ЗА ПРЕДСЕДАТЕЛ

• : Д 51